

ประวัติความเป็นมาของอาชีวศึกษาสาขาณิชยกรรม¹

การศึกษาของประเทศไทยแต่โบราณจนถึงต้นสมัยรัชการที่ 5 นั้น มีการเรียนกันทั่วๆ ไป ส่วนใหญ่เรียนวิชาอ่าน เขียนหนังสือ และความรู้สามัญต่างๆ มีคำปรากฏเกิดขึ้นบ้าง และมีหนังสืออ่านประกอบหลายเล่ม ส่วนที่เกี่ยวกับวิชาชีพโดยตรงก็มีบ้างแล้ว เป็นคำปรากฏเกี่ยวกับโหราศาสตร์ หมอยา ตำราช่างทอและเสมียน เป็นต้น

ครั้นใน พ.ศ. 2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดโรงเรียนขึ้นในพระบรมมหาราชวัง นับว่าเป็นโรงเรียนแห่งแรก โดยจัดคนในกรมพระอภัยมณีตั้งให้เป็นขุนนางพนักงานสำหรับเป็นครูสอนหนังสือไทย สอนคิดเลข และขนบธรรมเนียมราชการ พระราชทานเงินเดือนครูสอนให้สมควรพอใช้สอย ส่วนผู้เรียนหนังสือนั้นก็พระราชทานเสื้อผ้าถุงหมวกกับเบี้ยเลี้ยงกลางวันเวลาหนึ่งทุกวัน ครูสอนนั้นจะให้สอนโดยอาการเรียบร้อยไม่ให้อดคำติหาบคาย

ต่อมาเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีได้พิจารณาเห็นว่า การเรียนแก้วิชาหนังสือประการเดิวนั้นไม่เป็นการเพียงพอ จึงได้เสนอโครงการศึกษา พ.ศ. 2441 ขึ้นมาถึงความตอนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพว่า "... ชนิกการเล่าเรียนพิเศษนั้นเป็นการเล่าเรียนเฉพาะสิ่ง หรือรู้เฉพาะอย่างให้ชำนาญดี เป็นต้นว่า

¹ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ "ประวัติกรมอาชีวศึกษา" รายงานประจำปี 2517 (พระนคร : กรุงเทพฯ 2517), หน้า 1 - 2

1. ผู้เป็นอาจารย์ ผู้รับราชการพลเรือน ผู้รังวัดทำแผนที่
2. ศึกษาศิลป กฎหมาย แพทย์
3. ศึกษาในการช่าง ทัศนกรรม ทัศนศิลป์ ดินเยอร์เนียบ
4. เรียนการค้า การเพาะปลูก
5. การสั่งสอนในวิชาและความรู้พิเศษอื่น ๆ

ทั้งนี้ไม่กำหนดอายุของผู้เรียนและจัดตั้งโรงเรียนขึ้นตามสาขาวิชานั้น ๆ เป็นโรงเรียนพิเศษ"

พ.ศ. 2455 ได้จัดให้มีการแสดงศิลปทัศนกรรมของนักเรียนเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยจุดมุ่งหมายที่จะแนะนำชักจูงให้เด็กนักเรียนชายหญิงในขณะนั้นเอาใจใส่ศิลปทัศนกรรม ซึ่งเป็นทางเลี้ยงชีพต่าง ๆ เพื่อจะกันการที่เด็กทั้งหลายนิยมการเป็นเสมียนให้น้อยลงในปีเดียวกันนี้ได้มีการออกระเบียบการศึกษาฝ่ายพาณิชย์ การ ฝ่ายทัศนกรรม และได้เปิดโรงเรียนเพาะช่างขึ้นด้วย เพื่อหวังที่จะปลูกฝังอาชีพและวิชาในทางช่างต่าง ๆ ขึ้นในหมู่ประชาชน

ประวัติและความเป็นมาวิทยาลัยพาณิชย์การ

วิทยาลัยพาณิชย์การพระนคร² สืบเนื่องมาจากโรงเรียนพาณิชย์การพระนคร เป็นโรงเรียนเก่าแก่ที่สุดโรงเรียนหนึ่ง ซึ่งกำเนิดมาจาก โรงเรียนประถมศึกษาพิเศษภาษาอังกฤษ วัดสัมพันธวงศ์ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2443 ตามแผนการศึกษาฉบับแรก (พ.ศ. 2441) ของกระทรวงธรรมการ โดยกำหนดให้มีการศึกษาพิเศษ (อาชีวศึกษา) เป็นการเรียนวิชาเฉพาะให้มีความชำนาญสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ เช่น วิชาครู วิชาแพทย์ วิชารังวัด วิชาช่าง วิชาเพาะปลูก วิชาทัศนกรรม และวิชาการค้า เป็นต้น

² วิทยาลัยพาณิชย์การพระนคร "ประวัติวิทยาลัยพาณิชย์การพระนคร" ที่ระลึกครบรอบ 72 ปี วิทยาลัยพาณิชย์การพระนคร 2515 (พระนคร : เอเซียการพิมพ์, 2515), หน้า 12 - 24.

โรงเรียนประถมศึกษาพิเศษภาษาอังกฤษ วัดสัมพันธวงศ์ หลักสูตรสอนหนัก
ไปในทางภาษาอังกฤษเท่านั้น ได้รับการขยายปรับปรุงหลักสูตรเสียใหม่ใต้วางขวาง
ยิ่งขึ้น โดยเพิ่มวิชาเสมียนพนักงาน วิชาค้าขายและการบัญชี เข้าไว้ในหลักสูตรเพื่อ
จูงใจบุตรกุลสตรีให้หันไปนิยมศึกษาวิชาชีพเป็นทางค่าเงินอาชีพในอนาคตสืบไป ตาม
แผนการศึกษาใหม่ พ.ศ. 2452 ของกระทรวงธรรมการ ซึ่งแบ่งการศึกษาเป็น 2
ประเภท คือ โรงเรียนสามัญศึกษา โรงเรียนวิสามัญศึกษา โดยแบ่งชั้นการศึกษา
เป็นชั้นต้นและชั้นปลาย ต่อมาในปี พ.ศ. 2485 ได้แก้ไขเป็นชั้นต้น ชั้นกลาง และ
ชั้นสูง เทียบเท่ากับสายสามัญศึกษา ตอนต้น ตอนกลางและตอนปลาย

กระทรวงธรรมการได้ตั้งให้พระโอรสท้าวทิจเป็นผู้อำนวยการคัดสรรและ
พัฒนกรรม เพื่อดำเนินการสอนการเรือนให้ร่ำกม โดยลึคดียิ่งขึ้น โรงเรียนประถมศึกษา
พิเศษอังกฤษวัดสัมพันธวงศ์ จึงแปรสภาพเป็นโรงเรียนพาณิชย์การที่แท้จริงแห่งแรกขึ้นที่
วัดตะเคียน เมื่อ พ.ศ. 2445 เรียกว่า "โรงเรียนพาณิชย์การวัดมหาพฤฒาราม" และ
ต่อมาในปี พ.ศ. 2453 ได้เปิดโรงเรียนพาณิชย์การขึ้นอีกแห่งหนึ่งคือ โรงเรียนพาณิชย์การ
วัดราชบูรณะ และยุบรวมกับโรงเรียนพาณิชย์การวัดมหาพฤฒาราม เมื่อ พ.ศ. 2459
โดยย้ายมาอยู่ที่วัดแก้วฟ้าล่าง เปลี่ยนชื่อให้คล้องกับสถานที่เป็น "โรงเรียนพาณิชย์การ
วัดแก้วฟ้าล่าง"

ในปี พ.ศ. 2472 ได้เปิด โรงเรียนพาณิชย์การวัดสามพระยา บางลำพู
ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เนื่องจากมีผู้สนใจในวิชาพาณิชย์การกันมากขึ้น แม้จะคัดเลือคนักเรียนที่
สมัครใจไปเรียนทางโรงเรียนพาณิชย์การสามพระยา เพื่อแบ่งเบาจำนวนนักเรียนที่แอ
อัด ทางวัดแก้วฟ้าล่างลงบ้างก็ตาม จำนวนนักเรียนก็หาลดลงไม่ ทางโรงเรียนพาณิชย์การ
วัดแก้วฟ้าล่างยังงกแยกกันเรียนอยู่ระหว่างวัดหัวลำโพงกับวัดแก้วฟ้าล่าง เรื่อยมาจนถึง
พ.ศ. 2478 จึงได้รวมกันตามเดิมที่โรงเรียนพาณิชย์การวัดแก้วฟ้าล่าง

เมื่อ พ.ศ. 2475 กระทรวงธรรมการได้ประกาศแผนการศึกษาชาติฉบับใหม่
เพื่อจัดการศึกษาวิชาชีพให้เหมาะสมกับภูมิประเทศคามท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2476 ได้ตั้ง

โรงเรียนพาณิชย์การแผนกหญิงขึ้นเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนเสาวภา ส่วนภูมิภาคกระทรวง
 ธรรมการให้เปิดสอนแผนกวิสามันธุ์พาณิชย์การขึ้นในโรงเรียนมัธยมสามัญบางจังหวัด เนื่อง
 จากขาดอุปกรณ์การสอน จำนวนครูที่มีความชำนาญเฉพาะวิชา และไม่ค่อยได้รับความ
 ร่วมมือจากครูใหญ่ประจำจังหวัด ประกอบกับประชาชนไม่ยอมให้บุตรหลานเข้าเรียนใน
 โรงเรียนประถมพาณิชย์การ เปิดสอนจนถึง พ.ศ. 2461 โรงเรียนพาณิชย์การตาม
 ต่างจังหวัดจึงค่อย ๆ เลิกกันไปทีละแห่งสองแห่งจนหมด แม้แต่โรงเรียนพาณิชย์การ
 เสาวภาก็ถูกยุบเลิกไปด้วย

โรงเรียนพาณิชย์การวัดสามพระยา ย้ายไปอยู่วัดเทวราชกุญชร เมื่อ พ.ศ.
 2481 และเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า "โรงเรียนพาณิชย์การวัดเทวราชกุญชร" และย้ายไปรวม
 กับโรงเรียนพาณิชย์การวัดแก้วฟ้าล่าง เมื่อ พ.ศ. 2483 จึงเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า "โรง
 เรียนพาณิชย์การพระนคร" และได้ย้ายจากวัดแก้วฟ้าล่างไปอาศัยอยู่ที่โรงเรียนภาษา
 ทางประเทศวัดบพิตรพิมุขต่อมา พ.ศ. 2487 ได้ย้ายโรงเรียนพาณิชย์การพระนครไป
 เปิดสอนที่วังบูรพาภิรมย์และจัดเป็นโรงเรียนสหศึกษาเปิดรับนักเรียนชายและหญิงมาจน
 ปัจจุบันนี้

เนื่องด้วยจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นมาก ทางโรงเรียนได้เปิดสอนรอบบ่ายขึ้นอีก
 รอบหนึ่งในปี พ.ศ. 2489 ต่อมากรมอาชีวศึกษาเจ้าสังกัดได้ซื้อวังกรมหลวงชุมพรฯ
 ถนนพิษณุโลก จากทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ราคา 7 แสนบาท เป็นเนื้อที่ 6 ไร่
 3 งาน 34 ตารางวา เพื่อสร้างโรงเรียนพาณิชย์การพระนครและย้ายมาทำการ
 สอนในสถานที่แห่งใหม่นี้ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2492 อนึ่งในปี พ.ศ. 2497
 และ พ.ศ. 2498 ทางโรงเรียนได้ซื้อที่ดินบริเวณข้างเคียงเพิ่มเติม 6 ไร่ 2 งาน
 12 ตารางวา ซึ่งที่ดินส่วนใหญ่ของจีนนี้ได้มอบให้แก่โรงเรียนข้างตึกเสือพระนคร (วิท
 ทยาลัยกรมหลวงชุมพรเขตร์อุดมศักดิ์ในปัจจุบัน) และต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ได้รับ
 มอบที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมีเนื้อที่ 3 ไร่ 1 งาน 81 ตารางวา เป็นมูลค่า 5,249,701
 บาท จากสำนักงานสลากกินแบ่งของรัฐบาลเพื่อปรับปรุงขยายให้เป็นวิทยาลัย ปัจจุบัน
 จึงมีเนื้อที่ประมาณ 17 ไร่

ในปีการศึกษา 2511 กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติให้ขยายการศึกษา ถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ต่อจาก ม.ศ. 6 อีก 2 ปี และประกาศ ตั้งเป็นวิทยาลัยพาณิชย์การ (The Commercial College) ขึ้น จึงได้คัดแปลงอาคาร ในที่ดินกองสลากกินแบ่งของรัฐบาลที่ได้รับโอนมา ซึ่งอยู่ติดกับบริเวณโรงเรียนพาณิชย์การ พระนคร เพื่อรับนักศึกษาของวิทยาลัย แต่อาคารสถานที่ อาจารย์ผู้สอนและการดำเนินงาน บางประการจำเป็นต้องอาศัยโรงเรียนพาณิชย์การพระนครอยู่ กระทรวงศึกษาธิการ จึงสั่งให้รวมโรงเรียนพาณิชย์การพระนครกับวิทยาลัยพาณิชย์การ เขาเป็นสถาบันเดียวกันและ ให้เรียกชื่อใหม่ว่า "วิทยาลัยพาณิชย์การพระนคร" The Bangkok Commercial College" ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2512 เป็นต้นมา

วิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรี³ เดิมเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงแผนกพาณิชย์ การ สังกัดกรมอาชีวศึกษา มีกำเนิดมาจากคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2500 ที่มุ่งขยายการศึกษาทางค่านพาณิชย์การให้กว้างขวางยิ่งขึ้น พระมหา ธรรม์ (โชติปาโล) โดยที่ดินของวัดจำนวน 9 ไร่ 3 งาน 2 ตารางวา ให้พร้อมทั้ง ชายอาคารไม้ 2 หลัง แบบ ป.2 พิเศษ ให้แก่กรมอาชีวศึกษา ต่อมาภายหลังได้ยกที่ดิน อีก 2 ไร่เศษ เพื่อปรับขยายอาคารเรียน จึงมีเนื้อที่ทั้งหมด 12 ไร่ 3 งาน 1 ตาราง วา ตั้งอยู่ที่บริเวณวัดบางแวก แขวงคูหาสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยได้เริ่มเปิดสอนตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2500 เป็นต้นมา

ศูนย์วิทยุทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ วิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรี "ประวัติ" คู่มือนักศึกษาของวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรี ประจำปีการศึกษา 2518, 2519 (กรุงเทพมหานคร : ประเสริฐการพิมพ์ 2518), หน้า 1 - 2.

ในระยะแรกทั้งสภาพของวิทยาลัยแต่เดิมอยู่ในสวน มีอาคารเป็นเรือนไม้เพียง 2 หลัง เท่านั้น ต่อมาจึงได้มีอาคารตึกเพิ่มขึ้นตามลำดับ ในปี 2514 ได้เปิดสอน ระดับปีที่ 4-5 ทั้งสามแผนก คือ การตลาด การบัญชี และเลขานุการ และอนุมัติให้เปลี่ยนชื่อ โรงเรียนพาณิชย์การธนบุรีเป็นวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรี ตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2515 เป็นต้นมา

ต่อมาวิทยาลัยได้รับอนุมัติให้เปิดสอนหลักสูตรประโยคครูมัธยม (ป.มช.) เพิ่มขึ้นอีก 1 ปี ในปีการศึกษา 2516 ซึ่งในปีแรกจะเปิดเฉพาะภาคเช้าเพียง 2 ห้อง คือ แผนกการบัญชีและการตลาด รวม 60 คน ต่อมาได้ขยายการรับนักศึกษาแผนกเลขานุการเพิ่มขึ้นรวม 3 แผนกด้วยกัน

โรงเรียนวัดพระเชตุพนตั้งตรงจิตรวิทยาลัย 4 ตั้งขึ้นตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 6 กรกฎาคม 2500 ได้ขอเช่าอาคารโรงเรียนตั้งตรงจิตรวิทยาลัย ท่าเตียน นครหลวง ฯ ในอัตราค่าเช่าปีละ 180,000 บาท เปิดสอน 2 แผนก คือ แผนกพาณิชย์การ แผนกเลขานุการ และแผนกภาษาต่างประเทศ แต่เนื่องจากสถานที่คับแคบไม่สามารถขยายอาคารออกไปได้ เพราะตั้งอยู่ในเขตวัดขาดโรงอาหาร หอประชุม สนามกีฬา โรงเรียนไม่อาจจัดกิจกรรมอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนได้เต็มที่ ปี 2510 อาคารเรียนโคตรศุทโธรมบางแห่ง ฝนตกรั่ว และรับน้ำหนักจากจำนวนนักเรียนมาก เกรงว่าจะเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินและชีวิตของนักเรียน ในปี 2512 กรมอาชีวศึกษาจึงได้ตั้งงบประมาณสำหรับก่อสร้างอาคารเรียนประจำปีงบประมาณ 2512 เป็นเงินงบประมาณทั้งสิ้น 4,750,000 บาท โดยสร้างขึ้นที่ ตำบลบางบ่อ ถนนประชาอุทิศ อำเภอราษฎร์บูรณะ นครหลวง โรงเรียนได้เปิด

007073

4 โรงเรียนพาณิชย์การเชตุพน "ประวัติโรงเรียนพาณิชย์การเชตุพน" หนังสือที่ระลึกในพิธีเปิดป้ายชื่อโรงเรียนพาณิชย์การเชตุพน และอาคาร 3 (พระนคร : ประจักษ์การพิมพ์ , 2514), หน้า 45 - 50.

อาคารเรียนใหม่ เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2513 ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นโรงเรียน
พัฒนการ เขตฯ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2513 เป็นต้นไป และในปีงบประมาณ
2514 กรมอาชีวศึกษาได้ตั้งงบประมาณให้ทำการก่อสร้างอาคารเรียนหลังที่ 3 โดย
มีทางเชื่อมอาคารทั้ง 3 หลัง ให้ติดต่อกัน พร้อมทั้งต่อเติมโรงอาหาร รวมเป็นเงิน
2,200,000 บาท ถนนคอนกรีต 200,000 บาท บ้านพักอาจารย์ใหญ่ 80,000
บาท

ปัจจุบันวิทยาลัยพัฒนการ เขตฯ เปิดสอนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

โรงเรียนพัฒนการบางนา⁵ ตั้งอยู่ตำบลบางนา โดยการบริหารที่ดินของ
นายชนะ รุ่งแสง และญาติ จำนวน 10 ไร่เศษ ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อ
สร้างโรงเรียนพัฒนการแห่งใหม่ และยังมียินยอมให้ใช้ที่ดินสร้างถนน เข้าโรงเรียนอีก
ด้วย กรมอาชีวศึกษาได้เรียกประกวดราคาอาคารต่าง ๆ รวม 10 รายการ มีผู้เสนอ
ราคาต่ำสุด เป็นเงิน 15,850,000.00 บาท แล้วเสร็จในวันที่ 27 กันยายน
2513 เปิดรับสมัครนักเรียน เดือนเมษายน 2513 จำนวน 840 คน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศตั้งโรงเรียนเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม
2513 ให้ชื่อว่า "โรงเรียนพัฒนการบางนา" ในขณะที่ยังไม่มีสถานที่ทำงานกว้าง
ขวางพอ โรงเรียนต้องอาศัยสมาคมนักเรียนเก่าพัฒนการเป็นสถานที่ ดำเนินการชั่วคราว
ระหว่างวันที่ 18 พฤษภาคม 2513 ถึงวันที่ 4 มิถุนายน 2513 และขอ
ยืมสถานที่โรงเรียนนานาชาติ ลาดพร้าว เพื่อใช้เรียนชั่วคราวระหว่าง 15 มิถุนายน
ถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2513 เนื่องจากโรงเรียนนานาชาติจะต้องใช้สถานที่ของเขา
ในขณะที่ทำการก่อสร้างอาคารเรียนยังไม่เสร็จจึงจำเป็นต้องขย่าย และมาเรียน

⁵ โรงเรียนพัฒนการบางนา "ประวัติโรงเรียนพัฒนการบางนา"

ที่อาคารชั่วคราว ในบริเวณก่อสร้างทำให้อาคารชั่วคราวยังไม่อยู่ในสภาพที่จะใช้ต่อไปได้ โรงเรียนจึงได้รับความยินยอมให้เข้าใช้อาคารเรียนถัก 4 ชั้น หลังในเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2514 ทั้ง ๆ ที่การก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ

วิทยาลัยพัฒนการพระนครศรีอยุธยา⁶ ตั้งอยู่ตำบล ท่าวาสกรี อำเภอพระนครศรีอยุธยา เป็นโรงเรียนพัฒนการแห่งแรกที่ตั้งขึ้นในส่วนภูมิภาคที่เปิดสอนพัฒนการ เดิมเป็นโรงเรียนการช่างสตรีวาสกรี แต่เนื่องมาจากจังหวัดอยุธยามีโรงเรียนการช่างสตรีถึง 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนการช่างสตรีวาสกรี และโรงเรียนการช่างสตรีพระนครศรีอยุธยา และประชาชนนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในแขนงวิชาพัฒนการมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น กรมอาชีวศึกษาจึงรวมกิจการเกี่ยวกับโรงเรียนการสอนวิชาการช่างสตรี ของโรงเรียนการช่างสตรีวาสกรีไปไว้กับโรงเรียนพระนครศรีอยุธยา และได้เปิดสอนวิชาพัฒนการขึ้นและเปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนพัฒนการวาสกรี" ตั้งแต่วันที่ 18 เมษายน 2509

หลักสูตรของโรงเรียนแบ่งเป็น 3 ปี คือ ม.ศ. 4, ม.ศ. 5, ม.ศ. 6 รั้นักเรียนที่สำเร็จจากชั้น ม.ศ. 3 ต่อมาปี 2513 กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเสียใหม่จากโรงเรียนพัฒนการวาสกรี เป็นโรงเรียนพัฒนการพระนครศรีอยุธยาเป็นสถานที่ตั้งโรงเรียนพัฒนการของรัฐบาลแห่งแรกในประเทศไทยที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2513 เป็นต้นมา

โรงเรียนบพิตรพิมุข⁷ ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2428 ตามประกาศตั้งโรงเรียนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในระยะต่อมาปี พ.ศ. 2480 ได้

⁶ วิทยาลัยพัฒนการพระนครศรีอยุธยา "ประวัติวิทยาลัย" อนุสรณ์วิทยาลัยพัฒนการพระนครศรีอยุธยา (อยุธยา : 2518), หน้า 5 - 8.

⁷ วิทยาลัยบพิตรพิมุข "ความน่า" ที่ระลึกในพิธีเปิดป้ายและฉลองปีที่ 90 วันเสาร์ที่ 4 มกราคม 2518 (กรุงเทพมหานคร : เกษมสุวรรณ, 2517), หน้า

เปิดสอนชั้นอาชีวศึกษาชั้นสูงแผนกภาษาต่างประเทศขึ้น โดยมีหลักสูตร 3 ปี ต่อจาก
ชั้นมัธยมปีที่ 6 จึงต้องสังกัดกรมวิชาการ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจากกรมวิชาการ เป็น
กรมอาชีวศึกษา ปี 2495 ได้เปิดแผนกเลขานุการขึ้นอีกแผนกหนึ่งหลักสูตรเป็นไปใน
ทางธุรกิจ เพื่อเตรียมนักเรียนให้จบออกไปทำงานตามร้านค้า และวงการธุรกิจต่าง ๆ
รับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมปีที่ 6 ใช้หลักสูตร 3 ปี เช่นเดียวกับแผนกภาษาต่างประเทศ
และในปี 2514 โรงเรียนได้ปรับปรุงหลักสูตรทั้งแผนกภาษาต่างประเทศและแผนก
เลขานุการ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับงานธุรกิจในปัจจุบัน และได้รับอนุมัติให้เรียก
ชื่อแผนกตามหลักสูตรใหม่ว่า แผนกธุรกิจ แยกย่อยเป็น 3 สาขา ตามลักษณะของวิชา
เอกที่เรียน คือ

1. สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ
2. สาขาวิชาเลขานุการ
3. สาขาวิชาการบัญชี

ในปี 2516 ขยายระดับการศึกษาเป็นระดับวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งมีหลักสูตรการ
เรียนนอกจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพอีก 2 ปี นักศึกษาที่เรียนจบหลักสูตรนี้จะ
ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบัณฑิตนักศึกษาให้
ไปประกอบอาชีพตามต้องการและเปลี่ยนแปลงทางกานเศรษฐกิจในวงการธุรกิจ และให้
สามารถนำความรู้ไปศึกษาเพิ่มเติมในชั้นสูงต่อไปอีกด้วย พร้อมนี้กระทรวงศึกษาธิการ
ได้ประกาศยกฐานะโรงเรียนขึ้นเป็น "วิทยาลัยบริหารการ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ

การวิจัยของต่างประเทศ

ปี พ.ศ. 2507 กระทรวงศึกษาธิการแห่งประเทศญี่ปุ่น⁸ ได้ทำการเปรียบเทียบ
ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนและค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลในการผลิตนักเรียนระดับประถมศึกษา

⁸ Ministry of Education, Japan, National Surveys of
Educational Expenditures in Japan, 1967, p.39

ตอนต้นประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษา ประชากรที่ใช้สมควัอย่างจากนักเรียนในชั้นประถมศึกษาตอนต้นโรงเรียนละ 36 คน จำนวน 216 โรงเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาโรงเรียนละ 18 คน จำนวน 84 และ 216 โรงเรียนตามลำดับ แบบสอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Expenditure) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ เช่น หนังสือนักเรียน ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่ากิจกรรม (รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตร) ค่ารักษาพยาบาล ค่าพาหนะและค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Expenditure) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารและสมาคมหรือองค์กรต่าง ๆ เช่น ค่าเช่าเรียน ค่าอาหาร ค่าสมาชิกและเงินบำรุงการกุศล เป็นต้น จากผลของการวิจัยพบว่าค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนในโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ เป็น 36.3, 46.6 และ 112.6 เหรียญอเมริกาต่อคน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลเป็น 121.1, 124.3 และ 164.4 เหรียญอเมริกาตามลำดับ คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลและค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนในโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ เป็น 3 : 1, 3 : 1, 1 : 1 ตามลำดับ

จากรายงานขององค์การยูเนสโก⁹ (UNESCO) ได้วิเคราะห์ถึงค่าใช้จ่ายต่อคนของนักเรียนในประเทศเอเชีย ปรากฏว่าในระดับประถมศึกษา ประเทศสิงคโปร์ มีค่าใช้จ่ายต่อคนสูงสุดคือ 1,245 บาท และประเทศอินเดียต่ำสุดคือ 135 บาท ส่วนประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 5 คือ 270 บาท ในระดับมัธยมศึกษา ประเทศกัมพูชาสูงสุด คือ คนละ 2303.25 บาท ประเทศอินเดียต่ำสุด คือ คนละ 269.75 บาท ส่วนประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 5 คือ คนละ 1,245 บาท สำหรับมัธยมศึกษา ประเทศมาเลเซียมีค่าใช้จ่ายต่อคนสูงสุดคือ 23,779.50 บาท ประเทศปากีสถานต่ำสุดคือคนละ 1,224.25 บาท ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 4 คือ คนละ 4,814 บาท

⁹ Unesco Regional Office for Education in Asia Bangkok, Progress of Education in the Asian a Statistical Review, (Bangkok ; 1969) p.49.

ในปี 2510 อาร์.เค.คานา (R.K. Khanna) และแอนโทนี บอททอม
 เลย์¹⁰ (Anthony Bottomley) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาใน
 ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเบรดฟอร์ด (The University of Bradford)
 และค่าตอบแทนที่นักศึกษาได้รับหลังจากจบการศึกษาไปแล้ว ในที่นี้กล่าวเฉพาะค่าใช้จ่าย
 เพื่อการศึกษาเท่านั้น โดยคิดคำนวณจากค่าค่าเนิการ ค่าลงทุนและค่าใช้จ่ายของวัน
 คำนักศึกษาซึ่งรวมทั้งค่าเสียรายได้ (Earning Forgone) ที่ควรจะได้รับขณะที่
 กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาต่อคน
 ตลอดหลักสูตรดังนี้.-

วิศวกรรมเครื่องกล	5,377	ปอนด์	(322,620 บาท)
วิศวกรรมเคมี	4,235	ปอนด์	(254,100 บาท)
วิศวกรรมโยธา	4,186	ปอนด์	(251,280 บาท)
วิศวกรรมไฟฟ้า	4,037	ปอนด์	(290,200 บาท)
ฟิสิกส์	5,205	ปอนด์	(312,300 บาท)
เคมี	5,148	ปอนด์	(308,880 บาท)
เทคโนโลยีการทอ	4,363	ปอนด์	(261,780 บาท)
คณิตศาสตร์	4,721	ปอนด์	(283,260 บาท)
สถิติศาสตร์	3,967	ปอนด์	(238,020 บาท)
เกสส์	4,026	ปอนด์	(241,560 บาท)
เศรษฐศาสตร์	3,278	ปอนด์	(196,680 บาท)
ชีววิทยา	5,316	ปอนด์	(318,960 บาท)
การบริหาร	3,077	ปอนด์	(184,620 บาท)
ภาษา	4,492	ปอนด์	(269,520 บาท)

¹⁰ R.K. Khana and Anthony Bottomley, Costs and Returns
 on Graduates of the University of Bradford, 1967.

✓ ในประเทศซีลอน¹¹ ได้มีการศึกษาเรื่องการเงินและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในปี ค.ศ. 1952 - 1964 โดยศึกษาจากงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ ในการศึกษาในปี ค.ศ. 1952 เป็นพื้นฐานจากการหาค่าใช้จ่าย รายหัวในด้านค่าเนิการพบว่า ในปี ค.ศ. 1952 เป็นเงิน 76.2 รูปี ในปี ค.ศ. 1956 เป็นเงิน 77.0 รูปี ในปี ค.ศ. 1960 เป็นเงิน 99.6 รูปี ในปี ค.ศ. 1962 เป็นเงิน 114.7 รูปี และในปี ค.ศ. 1964 เป็นเงิน 125.7 รูปี จากผลการวิเคราะห์จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียน ในด้านค่าเนิการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าค่าใช้จ่ายของประเทศจะคงที่ ซึ่งในรายงานนี้ได้แสดงว่าเป็นการชี้ให้เห็นว่า ได้มีการปรับปรุงการศึกษาเรื่อยมา นั่นคือ สามารถใช้ ค่าใช้จ่ายรายหัวในการทำนวย คุณภาพและปริมาณงานของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ แต่ผู้ รายงานเสนอแนะว่าถึงแม้จะตีความหมายได้กึ่งข้างตนการนำไปใช้จะต้องระมัดระวัง ให้ดี เพราะคุณภาพและการปฏิบัติงานที่ดีของโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุอื่น ๆ ด้วย

เลสเตอร์ บี เฮอร์ลีย์ (Lester B. Herihy)¹² ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนต่อปีจากงบค่าเนิการของโรงเรียนรัฐบาลในเมืองขนาดใหญ่

¹¹ Jenipala Alles and others, "Financing and Cost of the First and Second Level Education in Ceylon 1952-1964," (Ceylon, Division of Secondary Education, Ministry of Education, 1967). (Mimeographed)

¹² Lester B. Herihy and Joel Williams, Current Expenditure Per Pupil in Public School Systems : Large Cities, 1955-1956 (Washington : U.S. Department of Health, Education, and Welfare, United States Government Printing Office, 1957), pp. 5-7.

ขนาดกลางและขนาดเล็ก¹³ ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียน คอปีจากงบค่าเนิการของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีประชากรตั้งแต่ 2,500 ถึง 10,000 คน เป็นเงิน 277 เหรียญอเมริกา สำหรับเมืองที่มีประชากรตั้งแต่ 10,000 คน ถึง 25,000 คน เป็นเงิน 264 เหรียญอเมริกา สำหรับเมืองที่มีประชากรตั้งแต่ 25,000 คน ถึง 100,000 คน เป็นเงิน 275 เหรียญอเมริกา สำหรับเมืองที่มี ประชากรตั้งแต่ 100,000 คน ถึง 1,000,000 คน เป็นเงิน 292 เหรียญอเมริกา สรุปได้ว่าค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนคอปีจากงบค่าเนิการนั้นจะแตกต่างกันไปตามขนาด ของเมือง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีประชากรมากเกินไปหรือน้อยเกินไป จะมีค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนสูงกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองขนาดลดลง

แฟรงค์ ไฮคิโอะ ทอยชิ¹⁴ (Frank Hideo Goishi) ได้ทำการ วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของการลงทะเบียนเรียนกับค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนโรงเรียน อาชีวศึกษา ในแมริรัฐมิสซูรี สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยปรากฏว่า จำนวนนักเรียนที่ ลงทะเบียนเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีผลมากที่สุดต่อค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนในกรณี

¹³ Lester B. Herihy and Joel Williams, Current Expenditure Per Pupil in Public School Systems : Small and Medium-Sized Cities, 1956-1957 (Washington ; U.S. Department of Health, Education, and Welfare, United States Government Printing Office, 1958), pp. 5-8.

¹⁴ Franks Hideo Goisi, "The Relation of Enrollment Size of Area Vocational Technical Schools in Missouri to per Student Expenditures for Vocational Education," Dissertation Abstract International, Vol.31, No.10 (April, 1971), pp.5287A-5288A.

ที่นักเรียนที่ลงทะเบียนมีจำนวน 162 ถึง 398.2 คน หรือ 398.2 คน ถึง 585 คน จะมีค่า
ใช้จ่ายรายหัวโดยเฉลี่ยจากงบดำเนินการไม่เท่ากันตามลำดับ ดังนี้ 531.32 เหรียญอเมริกา
403.63 เหรียญอเมริกา และ 483.80 เหรียญอเมริกา ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่าจำนวนที่เหมาะสม
ของนักเรียนที่ลงทะเบียน จะทำให้ค่าใช้จ่ายรายหัวโดยเฉลี่ยต่ำที่สุด

✓ ริชาร์ด เอช บาร์ และเจอรالدีน เจ. สก็อต ¹⁵ (Richard H. Barr and
Geraldine J. Scott) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายงบประมาณการศึกษาระดับประถม
ศึกษาและมัธยมศึกษาในทุกรัฐของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยปรากฏว่าจากงบประมาณการศึกษา
ทั้งหมดเป็นงบดำเนินการร้อยละ 81.4 เป็นงบลงทุนร้อยละ 12.9 เสียค่าดอกเบี้ย (Interest
on Debt) ร้อยละ 3.0 งบดำเนินการกรใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียนการสอน (Instruction)
ร้อยละ 55.7 ค่าใช้จ่ายประจำ (Fixed Charges) ร้อยละ 7.2 การใช้อาคารและ
เครื่องมือ (Operation of plant) ร้อยละ 6.3 การให้บริการการสอนแก่โรงเรียนอื่น
ร้อยละ 6.1 การบริหาร (Administration) ร้อยละ 3.8 การบำรุงรักษาอาคาร และ
เครื่องมือ (Plant maintenance) ร้อยละ 2.4 และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (Other current
expense) ร้อยละ 2.6

อาชี ออสติน บุชมิลเลอร์ ¹⁶ (Archie Austin Buchmiller) ได้ทำการ
วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนในมลรัฐวิสคอนซิน K (1) ที่มี 12 ตำบล การศึกษาเพื่อ
หาพัฒนาการของดัชนีค่าใช้จ่ายตามรายหัวนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนใหญ่และกลุ่มโรงเรียนเล็ก
ผลการวิจัยปรากฏว่า มีความแตกต่างระหว่างค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนที่มี
นักเรียนขนาดตั้งแต่ 0 ถึง 599 คน กับกลุ่มขนาด 600 ถึง 2399 คน และกลุ่มขนาดมากกว่า
4000 คน ตัวแปรที่ทำให้เกิดความแตกต่างของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนระหว่างกลุ่มโรงเรียน

15

Richard H. Barr and Geraldine J. Scott. Statistics of
State School System 1967 - 1968. (Washington : U.S. Government
Printing Office, 1970), pp. 11 - 12.

16

Archie Austin Buchmiller "Analysis of Expenditures in
Winconsin School Districts for the Development of an Expenditure
index, " Dissertation Abstract International , Vol, 31 No. 10
(April, 1971) pp. 5689 A - 5690 A.

มี 17 ตัว ค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนที่สูงสุดของค่ามลการศึกษาที่เล็กที่สุดเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินเคียน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ค่าบริหารหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอน โสภทัศน์อุปกรณ์วารสารและหนังสือห้องสมุด ค่าพาหนะขนส่ง การเก็บรักษาเครื่องมือการสอน ค่าอาหารกลางวัน ค่ากิจกรรมนักเรียนและค่าดำเนินการ ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนที่สูงสุดของค่ามลการศึกษาใหญ่ ๆ เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินเคียนของครูใหญ่และศึกษานิเทศน์ ครูและเสมียน ค่ารักษาพยาบาล สวัสดิการ - เงินกู้ และการบริการชุมชน

งานวิจัยของประเทศไทย

พ.ศ. 2507 อุดม วัชรสฤณี¹⁷ ได้ทำการสำรวจค่าใช้จ่ายปานกลางในการจัดการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญในประเทศไทยว่า โรงเรียนจะคงใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน ในเวลา 1 ปี เป็นเงินเท่าใด โดยแบ่ง ร.ร. ออกเป็น 4 เขต คือเขตเหนือ เขตกลาง เขตใต้ และเขตอีสาน ซึ่งผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจค้นหา และออกแบบสอบถาม ผลการสำรวจพบว่า ค่าใช้จ่ายปานกลางของโรงเรียนต่อ น.ร. 1 คน ในเวลา 1 ปี โรงเรียนรัฐบาลคนละ 275.04 บาท โรงเรียนราษฎร์คนละ 732.10 บาท เฉลี่ยทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์คนละ 503.07 บาท เมื่อพิจารณาแต่ละเขตพบว่า เขตกลางใช้จ่ายสูงสุด รองลงมาเป็นเขตเหนือ เขตใต้ และเขตอีสาน และสำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาค่าใช้จ่ายสูงมาก เฉลี่ยแล้วโรงเรียนคงใช้จ่ายเงินต่อเด็ก 1 คน เป็นเงิน 1,867.64 บาท

ในปี พ.ศ. 2508 กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (กองวางแผนการศึกษา) กระทรวงศึกษาธิการ¹⁸ ทำการวิเคราะห์งบประมาณ

¹⁷ อุดม วัชรสฤณี "การสำรวจค่าใช้จ่ายปานกลางในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508) (อัครสำเนา).

¹⁸ การวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, การวิเคราะห์งบประมาณ 5 ปีของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2503 - 2507 (พระนคร : 2503)

5 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2503 - 2507 โดยพิจารณาในแง่การจัดสรรงบประมาณให้แก่แต่ละกรม แต่ละหน่วยงาน เป็นการจัดสรรเพื่อกิจการต่าง ๆ ของหน่วยงานนั้น ผลปรากฏว่าอัตราเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายที่แต่ละกรมได้ใช้ไปเพื่อการศึกษาสำหรับนักเรียนแต่ละคน (Per Pupil Cost) ของกรมการฝึกหัดครู : กรมอาชีวศึกษา : กรมวิสามัญศึกษา : กรมสามัญศึกษา คิดเป็น 3,316 : 2,118 : 1,273 : 271 อัตราเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายสำหรับกรมที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่ของค่าใช้จ่ายเป็น เงินเดือนและค่าจ้างรองลงมา คือ ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

ในปีเดียวกัน บรรจง ทองกุ่ม¹⁹ ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อหาค่าใช้จ่ายในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตร 4 ปี และ 2 ปี ทั้งฝ่ายเอกชนและรัฐบาล ความพิเศษ สาขาและวิชาเอก ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบระหว่างค่าดำเนินการและค่าลงทุน (คิดเฉพาะค่าเสื่อมราคา) ของฝ่าย รัฐบาลและเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตร 4 ปี ประมาณ 24,000 บาท สำหรับนิสิตที่ไม่เสียค่าที่พักอาศัย และประมาณ 40,000 บาท สำหรับนิสิตที่เสียค่าที่พักอาศัย ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลประมาณ 15,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตหลักสูตร 2 ปี ฝ่ายเอกชนประมาณ 23,500 บาท สำหรับบัณฑิตที่เสียค่าที่พักอาศัยและประมาณ 16,500 บาท สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พักอาศัย ค่าใช้จ่ายฝ่ายรัฐบาลในการผลิต

ศูนย์วิจัยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁹ บรรจง ทองกุ่ม "การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตครุศาสตร์บัณฑิต ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2508) (อักษฺาเนา) หน้า 64 - 65.

ครุศาสตร์บัณฑิตประมาณ 7,500 บาท เป็นค่าดำเนินการประมาณ 1,000 บาท
 ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบระหว่างเอกชนกับรัฐบาลประมาณ 3 : 1 สำหรับบัณฑิต
 ที่เสียค่าที่พักอาศัย และประมาณ 2 : 1 สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พักอาศัยค่าใช้จ่าย
 เปรียบเทียบระหว่างค่าดำเนินการและค่าลงทุน (ค่าเสื่อมราคา) ประมาณ 7 : 1

ในปี พ.ศ. 2510²⁰ คณะทำงานพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อคนของนักศึกษา
 วิศวกรรมศาสตร์ เพื่อคำนวณค่าบำรุงการศึกษา ตามมติคณะรัฐมนตรี ในการคำนวณ
 งบประมาณดำเนินการ ใต้แก้งบประมาณ หมวดค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง
 (ซึ่งเป็นงบลงทุน) แล้วหักด้วยร้อยละ 90 ของงบประมาณหมวดครุภัณฑ์ (ถือว่าครุ
 ภัณฑ์เสื่อมราคาประมาณร้อยละ 10 ต่อปี) ค่าใช้จ่ายที่คำนวณได้ปรากฏดังนี้ คณะ
 วิศวกรรมศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีค่าใช้จ่ายคนละ 9,000 บาท มหา
 วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายคนละ 16,000 บาท และมหาวิทยาลัยขอนแก่น
 คนละ 21,000 บาท

มานันวล จันดีจัย²¹ ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาวิทยาลัย
 เทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายต่อคนของนักศึกษา
 คำนวณสถานบันการศึกษา ประมาณปีละ 10,165 บาท แยกเป็นค่าดำเนินการ 3,699
 บาท ค่าลงทุน (ค่าเสื่อมราคา) 6,466 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายต่อคนค่านักศึกษา
 ที่เสียค่าที่พัก ใน 5 ปี การศึกษา ประมาณ 37,814 34,615 33,475
 44,586 32,736 35,306 บาท ในคณะวิชาบริหารธุรกิจ วิชาช่างโยธา

²⁰ แผนกเก็บเอกสาร สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

²¹ มานันวล จันดีจัย "การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตนักศึกษาวิทยาลัย
 เทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513) (อัครสำเนา)

วิชาเทคนิคการเกษตร วิชาช่างกล และคณะวิชาช่างออกแบบ ตามลำดับ ในการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อคนค่านักศึกษาทุกคณะวิชา ปรากฏว่าชั้นปีที่ 1, 2 และ 4 ไม่แตกต่างกัน ชั้นปีที่ 3 และ 5 แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 คือ ใช้จ่ายต่อคนของนักศึกษาในชั้นปีที่ 3 คณะวิชาออกแบบสูงกว่าคณะวิชาอื่น ๆ และชั้นปีที่ 5 ค่าใช้จ่ายต่อคนของนักศึกษาคณะวิชาช่างโยธาสูงกว่าคณะวิชาอื่น ๆ

อารุช วัฒนสิน ²² ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายต่อคนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ใน 5 ปี การศึกษา ประมาณ 54,811 บาท แยกเป็นค่าค่าเนิการ 25,169 บาท และค่าลงทุน (ค่าเสื่อมราคา) 29,742 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนค่านักศึกษาประมาณ 46,965 บาท สำหรับนักศึกษาที่เสียค่าที่พักอาศัยและ 34,420 บาท สำหรับนักศึกษาที่ไม่เสียค่าที่พักอาศัย โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ และแผนกวิชาต่าง ๆ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ชนิกา ศิลปอนันต์ และ จุฑา ฉัตรคุปต์ ²³ ได้ทำการวิจัยค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตคนหนึ่งใช้จ่ายเงินส่วนตัวเพื่อการศึกษารวมเบ็ดเสร็จเฉลี่ยประมาณคนละ 11,990 บาท ถ้าไม่รวมค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่ากิจกรรม นิสิตคนหนึ่งใช้จ่ายประมาณ 10,890 บาท

²² อารุช วัฒนสิน "การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514) (อักษราเนา)

²³ ชนิกา ศิลปอนันต์ และ จุฑา ฉัตรคุปต์ รายงานการสำรวจและวิจัยค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พระนคร : เอกสารหมายเลข 8 หน่วยวิจัยสถาบัน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 45.

ตอบ สำหรับนิสิตที่ไม่ต้องเสียค่าที่พักอาศัย นิสิตชายเสียค่าใช้จ่ายคนละประมาณ 6,822 บาท และนิสิตหญิงเสียคนละประมาณ 6,427 บาทตอบ นิสิตที่จ่ายเงิน ส่วนตัวทุกประเภทในรอบปีการศึกษามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นิสิตคณะเศรษฐศาสตร์ (13,225 บาท) สถาบันกฏหมายศาสตร์ (13,062 บาท) และทันตแพทยศาสตร์ (12,678 บาท) ส่วนนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ใช้จ่ายเงินน้อยที่สุด (10,938 บาท)

ปีต่อมา ธนิกา ศิลปอนันต์ และ จุฑา ฉัตรคุปต์²³ ได้ทำการวิจัยค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตในส่วนที่มหาวิทยาลัยจ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน ผลการวิจัยปรากฏว่า ในด้านรายจ่ายค่าดำเนินการและค่าลงทุนมหาวิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณให้กับคณะต่าง ๆ ที่สอนสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์และวิทยาศาสตร์ (Medical Sciences and Sciences) ในอัตราที่สูงกว่าคณะที่สอนสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (Social Sciences and Humanities) ค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตในส่วนที่มหาวิทยาลัยจ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณแผ่นดินเท่ากับ 16,185.03 บาทตอบ ค่าใช้จ่ายจำนวนนี้จำแนกเป็นค่าดำเนินการจำนวน 13,201.30 บาท และค่าลงทุนจำนวน 2,983.73 บาท ในด้านค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตที่ศึกษาจนจบหลักสูตรของแต่ละคณะปรากฏว่าคณะแพทยศาสตร์ใช้จ่ายสูงสุดเป็นจำนวน 295,482.62 บาท ในจำนวนนี้เป็นรายจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินจำนวน 280,505.34 บาท และเป็นรายจ่ายจากเงินนอกงบประมาณแผ่นดินจำนวน 14,977.28 บาท รองลงมาอีก 2 อันดับ ได้แก่ คณะทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งใช้จ่ายเท่ากับ 189,452.81 บาท และคณะสัตวแพทยศาสตร์ใช้จ่ายจำนวน

²³ ธนิกา ศิลปอนันต์ และ จุฑา ฉัตรคุปต์, รายงานการวิจัยค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตในส่วนที่มหาวิทยาลัยจ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน (พระนคร : เอกสารหมายเลข 12 หน่วยวิจัยสถาบัน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 68.

137,587.04 บาท ต่อบัณฑิตหนึ่งคน คณะที่ใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตต่ำสุด 3 อันดับ ได้แก่ คณะรัฐศาสตร์ (25,108.16 บาท) คณะพัฒนศาสตร์และการบัญชี (22,793.56 บาท) คณะนิติศาสตร์ (15,038.16 บาท)

จากรายงานที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการศึกษาถึงการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักศึกษาพลเรือน กรมอาชีวศึกษา มาก่อนเลยผู้วิจัยจึงคิดว่าการวิจัยเรื่องนี้ จะเป็นประโยชน์ในด้านการจัดสรรงบประมาณของกรมอาชีวศึกษาคณะพลเรือนและจะมีส่วนช่วยในการวางแผนการศึกษาในระดับนี้ด้วย.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย